

Маркіна М.І.

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОНТЕКСТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПРОСТОРОВОГО ПЛАНУВАННЯ: АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

У статті розглянуті основні підходи Європейського Союзу до публічного управління у сфері просторового планування. Проведений аналіз документів, які регламентують питання публічної політики у сфері просторового планування в Європі, зокрема матеріали Європейської Конференції міністрів, відповідальних за просторове та регіональне планування СЕМАТ. Наведені результати впровадження вибраних документів СЕМАТ у чинне українське законодавство. Обґрунтована важливість результативного публічного управління у сфері просторового планування як засобу реагування на виклики та загрози, пов'язані з диспропорційним територіальним розвитком, негативними аспектами урбанізації та антропогенним впливом на довкілля. Підкреслена доцільність спостереження та аналізу для результативного впровадження програм та політик у сфері просторового планування. Зокрема, у статті характеризується роль Європейської мережі спостереження за просторовим плануванням ESPON. Здійснено порівняння отриманого фінансування для завершеної програми ESPON-2013 та діючої ESPON-2030, на основі якого обґрунтовується висока оцінка актуальності досліджень у межах ESPON, які спрямовані, зокрема, на питання публічного управління у сфері просторового планування. Окрім цього, у статті наведені основні напрями досліджень ESPON-2030, де провідні позиції займають напрями, зв'язані із управлінням у сфері просторового планування. Обґрунтована актуальність впровадження європейських підходів до публічного управління просторовим плануванням у зв'язку з підготовкою України до вступу у Європейський Союз. Висвітлена важливість відкритої комунікації та діалогу на всіх етапах управління, безперервного процесу дослідження для оцінювання та реагування на проблеми, а також ключових цінностей ЄС, таких як людиноцентризм, інклюзивність, раціональне використання природних ресурсів, розумне ставлення до навколишнього природного середовища та сталий підхід до управління територіальними ресурсами. Ці цінності автор рекомендує закладати в основу публічної політики та управління просторовим плануванням в Україні, особливо на місцевому рівні.

Ключові слова: публічне управління, механізми публічного управління, просторове планування, просторовий розвиток, міське планування, Європейський Союз, територіальна громада, сталий розвиток.

Постановка проблеми. Зважаючи на надання Україні статусу кандидата на членство у ЄС, яке відбулося 23 червня 2022 року, країна має зробити ряд кроків до адаптації та повноцінної інтеграції законодавчої основи, а також усталених норм і практик, які діють у Європейському Союзі [1]. Важливим у цьому контексті постає впровадження підходів Європейського Союзу до публічного управління у сфері просторового планування. Питання управління територіальними ресурсами, сталий та збалансований розвиток міст, дбайливе ставлення до навколишнього природного середовища, принципи людиноцентризму та інклюзивного підходу вже давно стали базовими у питаннях просторового планування в країнах не лише ЄС, а й всього Європейського континенту. Для можли-

востей реалізації виділених принципів та цінностей в Україні, вкрай актуальним є розвиток системи публічного управління у сфері просторового планування, а також вибір і застосування механізмів публічного управління у сфері просторового планування на місцевому рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний вклад у дослідження публічного управління внесли провідні закордонні та українські вчені. Теоретичні основи публічного управління знайшли відображення у працях Л.Е. Лінна (L. E. Lynn Jr.) [2], Дж. Пфайфінера (J. M. Pfifner), Р. Пресуса (R. Presthus) [3], О. Оболенського [4]. Дослідження наукових праць згаданих науковців можемо вважати основоположними для публічного управління в цілому. Незважаючи на це,

слід відзначити, що у цих наукових роботах не було відображено публічне управління у сфері просторового планування. Зв'язок публічного управління та просторового планування відображено у дослідженнях А. ван Бюрена (A. van Buuren), Дж. Левайса (J. M. Lewis), Б. Пітерса (B. Peters) [5], С. Хілла (C. J.Hill), Л. Лінна (Laurence E.Lynn) [6], В. Яценко, Т. Короткової [7] та інших. Вважаємо вкрай важливими результати таких наукових доробок та поруч із тим, вбачаємо актуальним формування комплексного та міждисциплінарного підходу, який буде базуватися на основі дослідження перспектив впровадження Європейського досвіду в Україні.

Постановка завдання. Метою статті є узагальнити підходи Європейського Союзу та країн Європи до публічного управління у сфері просторового планування; обґрунтувати актуальність впровадження європейських підходів до публічного управління у сфері просторового планування в Україні у зв'язку з підготовкою України до вступу у Європейський Союз.

Виклад основного матеріалу. Як у сучасній світовій практиці, так і в Україні, зокрема, результативне публічне управління у сфері просторового планування набуває вагомих значень та нових ролей. Ми можемо спостерігати високий рівень територіального розвитку, урбанізації, що відбуваються на фоні постійної зміни геополітичних умов, ряду викликів і загроз. При цьому, саме шляхом сталого просторового планування можна реагувати на ті наявні проблемні питання, що супроводжують українські і світові міста та зв'язані з розвитком міського середовища.

Країни Європи можемо також вважати предметом міжнародного інтересу у точки зору публічного управління, оскільки, для прикладу, саме Німеччина та Велика Британія були одними із лідерів у розвитку сучасної системи публічного управління просторовим плануванням [8]. Крім того, варто зазначити, що Європейський Союз відіграє важливу роль у формуванні загальних підходів до питань управління простором, інтеграції соціальної політики в країнах та регіонах впродовж багатьох десятиліть [9].

Оскільки, країни Європи та, зокрема, Європейського Союзу, представлені різними системами соціального забезпечення, економічної політики та публічних адміністративних систем, у них застосовуються різні механізми публічного управління. Тож, якщо відходити від позиції, що саме контекст та індивідуальний підхід має значення у виборі та застосування механізмів публіч-

ного управління, то можемо стверджувати, що роль, зміст та порядок застосування тих чи інших механізмів публічного управління у сфері просторового планування для кожної конкретної країни буде відмінним. Таке твердження можемо обґрунтувати, розглядаючи основні перетворення, які визначали методи та підходи до публічного управління у сфері просторового планування у Європейському Союзі.

Розробка стратегічних документів, які стосуються публічного управління у сфері просторового планування на рівні Ради Європи, провідної організації із розвитку демократії та захисту прав людини на Європейському континенті, покладена на відокремлену структуру. Такою структурою у Раді Європи є Європейська Конференція міністрів, відповідальних за просторове та регіональне планування SEMAT (Council of Europe Conference of Ministers Responsible for Spatial/Regional Planning), яка об'єднує представників 46 держав-членів Ради Європи [10]. SEMAT активно розробляє та ініціює обговорення основних принципів, заходів і методів, а також механізмів публічного управління у сфері просторового планування у країнах, які є членами Ради Європи. Зауважимо, що основна мета SEMAT – сприяння дотримання прав людини та демократії для сталого розвитку, що підтримує місію Ради Європи та деталізується у територіально-просторовому контексті. Станом на червень 2024 року, було проведено 17 спеціалізованих міністерських конференцій SEMAT, які організуються на запит Комітету міністрів Ради Європи, за запрошенням одного з її держав-членів за участю Комітету старших посадовців SEMAT [10]. Перед проведенням конференцій, для публічних консультацій та обговорень залучаються представники Парламентської Асамблеї, Конгресу місцевих і регіональних влад Європи та інших відомств, при цьому не лише уповноважені у питаннях просторового планування. Відтак, можемо бачити застосування міждисциплінарного підходу, який базується на основі широкого залучення зацікавлених сторін.

Окреслимо історичний аспект функціонування SEMAT. Діяльність Ради Європи щодо просторового планування розпочалася ще у 1970 році у Бонні, ФРН, на першій Європейській конференції уповноважених міністрів. Основним питанням на порядку денному стояли розгляд та обговорення основних побоювань і загроз, які виникли на початку 1960-х років в Консультативній Асамблеї Ради Європи та були відображені під час виступу у травні 1968 року з історичним

звітом про просторове/ регіональне планування «Європейська проблема» (A European problem). На той час припала активна і часто диспропорційна урбанізація міст Європи. Питання раціонального використання територіальних ресурсів, поводження із навколишнім природним середовищем та забезпечення соціально-економічного балансу у містах вийшли на перший план в обговоренні і потребували спільних рішень і конкретних шляхів реагування. «Європейська проблема» була озвучена, що стало першим кроком на шляху до її вирішення.

Можемо вважати, що саме на першому засіданні СЕМАТ закладалися підвалини сучасного просторового планування. Резолюцією конференції у Бонні визначалося, що акценти публічної політики у просторовому плануванні мають бути зроблені на високому рівні відповідальності урядів держав у сфері глобального просторового планування, а також на «європейському вимірі» просторового планування. Вважалося, що «європейський вимір» слід розцінювати з точки зору майбутнього європейського суспільства, якості життя громадян, і пріоритетною метою має бути процес європейської інтеграції.

Україна розвивається на шляху впровадження публічного управління у сфері просторового планування і підтвердженням цьому знаходимо у активній участі держави у конференціях СЕМАТ. Варто зазначити, що українські фахівці у своїй професійній діяльності спираються на документи СЕМАТ, Ради Європи і Європейського Союзу. Також важливим є те, що Україна приймає участь у конференціях СЕМАТ, а також і у додаткових заходах, які є продовженням, або слугують підготовчими до основних конференцій та стосуються сталого міського, просторового та регіонального розвитку. Так, 11–12 червня 2009 року в Україні відбулася міжнародна конференція, присвячена сталому просторовому розвитку Європейського континенту, що була організована у сприянні Ради Європи, на тему: «Комплексний підхід до збалансованого сталого просторового розвитку Європейського кон-

тиненту» [11]. Ця конференція передувала конференції СЕМАТ, яка відбувалася у 2010 році. Організаторами заходу у Києві були Міністерство регіонального розвитку та будівництва України, Рада Європи, Швейцарсько-український проект підтримки децентралізації, Німецьке бюро технічного співробітництва та Посольство Королівства Норвегія [11].

Метою конференції 2009 року була популяризація інтегрованого підходу до міського та регіонального планування, результативного публічного управління на місцевому та регіональному рівнях. На конференції розглядалися питання щодо впровадження рекомендацій Керівних принципів сталого просторового розвитку Європейського континенту (затверджених у 2000 р. на конференції СЕМАТ «Керівні принципи просторового планування та стратегія сталого розвитку Європи»), а також розробці пропозицій для підготовки до 15-ї конференції СЕМАТ, яка відбувалася наступного року. У рамках конференції, 12 червня 2009 р., відбулося 90-те засідання Комітету вищих посадових осіб СЕМАТ, а також засідання робочої групи з питань реалізації ініціативи щодо сталого просторового розвитку в басейні річки Тиса (у розвиток рішень конференції СЕМАТ «Реалізація стратегій і візій сталого просторового розвитку європейського континенту» у 2003 році). Результати обговорення містили ряд ключових положень, які можна виокремити, як пріоритети сталого просторового розвитку, як були актуальними на 2009 р. (рис. 1).

Рис. 1. Ключові пріоритети сталого просторового розвитку, виокремлені на конференції «Комплексний підхід до збалансованого сталого просторового розвитку Європейського континенту» у 2009 р.

Джерело: авторське узагальнення, з використанням [11]

Незважаючи на ряд перешкод, Україна намагається впроваджувати положення документів, прийнятих СЕМАТ, у чинне законодавство. Так, базуючись на Керівних принципах сталого розвитку, у 2011 році був прийнятий Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності», який встановлює правові та організаційні основи містобудівної діяльності і спрямований на забезпечення сталого розвитку територій з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів [12]. Саме прийняття цього закону можна називати перехідною межею до формування в Україні про-європейського середовища з цінностями та принципами, які є керівними у країнах Європи щодо публічного управління у сфері просторового планування. У законі відображаються положення людиноцентризму, раціонального ставлення до навколишнього природного середовища, інклюзивності, які можемо бачити відображенням Керівних принципів просторового планування, затверджених СЕМАТ у 2000 році. У Законі України «Про регулювання містобудівної

діяльності» важливими нововведеннями стала підсилена участь громадськості, як важливого стейкхолдера публічного управління у сфері просторового планування, шляхом широкого залучення до прийняття рішень. Окрім цього, була запропонована система саморегулювання у сфері архітектурної та містобудівної діяльності, а механізми управлінської взаємодії між усіма зацікавленими сторонами процесу набули конкретних, спрощених, форм.

Основні результати, які були висвітлені та узагальнені на конференціях СЕМАТ, публікувалися у вигляді резолюцій. Протягом 50 років своєї діяльності, СЕМАТ прийняв кілька десятків значущих документів, що мають провідне значення для розвитку країн Європи у територіально-просторовому контексті [10]. Ці документи є нормами усталеної практики, які діють не лише для країн Європейського Союзу, але й для всього континенту. Серед ключових резолюцій СЕМАТ можемо виокремити декілька, відображення яких можемо бачити і в Україні (таблиця 1).

Таблиця 1

Відображення результатів вибіркових Конференцій СЕМАТ в Українській системі просторового планування

№ з/п	Дата	Назва конференції	Місце проведення	Основний результат конференції	Впровадження в Україні
1	19-20 травня 1983 р.	Перспективи розвитку та просторового планування морських регіонів	Торремолінос, Іспанія	Визначені цілі, які у майбутньому мають бути враховані у кожному документі просторового планування; Прийнята Європейська хартія регіонального/просторового планування (Торремоліноньська Хартія).	Прийняття Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» та ряду супутніх законодавчих актів, підсилення ролі громадян у прийнятті управлінських рішень, формування ієрархічної основи у системі просторового планування в Україні.
2	7-8 вересня 2000 р.	Керівні принципи просторового планування та стратегія сталого розвитку Європи	Гановер, Німеччина	Розглянуто та ухвалено Керівні принципи сталого просторового розвитку Європейського континенту та програму із 10 пунктів для інтеграції регіонів.	Представлення в Україні програм та організацій країн-партнерів, які допомагають впроваджувати управлінські принципи задля розвитку системи сталого просторового планування.
3	17 червня 2014 р.	Територіальна демократія: роль громадської участі в процесі сталого територіального розвитку європейського континенту	Нафпліон, Греція	Прийнято «Нафпліонську декларацію: сприяння територіальній демократії у просторовому плануванні», у якій поставлено пріоритет залучення зацікавлених сторін до політики прийняття рішень у сфері просторового планування та регіонального розвитку.	Прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель», підсилення всеможливого співробітництва між зацікавленими сторонами.

Джерело: авторська розробка, з використанням [10]

Станом на червень 2024 року, крайньою конференцією СЕМАТ була конференція, проведена 3–4.11.2017 р. у Бухаресті, Румунії, на тему: «Функціональні зони – капіталізація місцевого потенціалу в політиці територіального розвитку на європейському континенті». Незважаючи на висловлені у резолюції наміри щодо продовження роботи у форматі конференцій та плани організації наступної, пандемія COVID-19 суттєво змінила плани. Зустріч міністрів країн-членів Ради Європи, відповідальних за просторове планування, яка була запланована на 2020 р., була відкладено і поки не відбулася.

В рамках СЕМАТ та на підтримку ухвалених у межах конференцій резолюцій, у 2002 році була заснована Європейська мережа спостереження за просторовим плануванням ESPON (The European Spatial Planning Observation Network), що є платформою прикладних досліджень у сфері просторового планування [13]. Відтак, ESPON є одним із дієвих учасників реалізації механізмів публічного управління у сфері просторового планування. Головною метою функціонування ESPON є поліпшення розуміння територіальної динаміки, виявлення тенденцій і невідповідностей в публічному управлінні та формуванні політик Європейського Союзу і надання фактичних даних для інформування та реакції на різних рівнях публічного управління, надання підтримки державам-членам у розвитку просторового планування та публічного управління у сфері просторового планування. Базою заснування ESPON стала резолюція СЕМАТ 1997 року. ESPON була створена як про-

грама, яка фінансується ЄС, з метою вирішення викликів, що стосувалися публічного управління у сфері просторового планування, починаючи як міжурядова співпраця, у якій брали участь всі країни-члени ЄС, а також Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія та Швейцарія. Платформа ESPON залучає понад 130 організацій по всьому континенту, фінансується Європейським Союзом і співфінансується державами, що зацікавлені у діяльності ESPON та проводить прикладні дослідження у межах програм. Станом на червень 2024 року, діючою є програма ESPON-2030 (розпочата у 2021 році). До цього, завершеними програмами були ESPON-2006 та ESPON-2013.

Зважаючи на суттєве збільшення загального фінансування на програму ESPON-2030, яка реалізується зараз, у порівнянні із програмою ESPON-2013, можемо зробити висновок щодо високої оцінки актуальності досліджень, які проводяться у межах ESPON та спрямовані, зокрема, на питання публічного управління у сфері просторового планування (рис. 2).

Так, загальний бюджет програми ESPON-2030 становить 121,69 млн EUR, тоді як бюджет ESPON-2013 становив 92,56 млн EUR. Фінансування збільшилося більш як на 30 %, що підтверджує важливість досліджень, без яких неможливо приймати зважені рішення у питаннях глобального управління та формування місцевих політик.

Незважаючи на те, що Україна не входить до офіційної мережі діяльності та досліджень ESPON, окремі автори здійснювали аналіз систем управління у сфері просторового планування

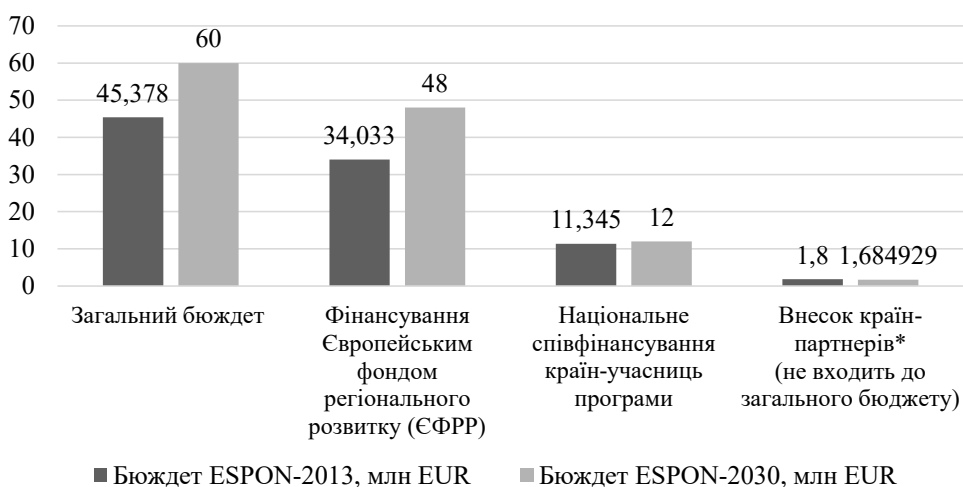

Рис. 2. Порівняння фінансування програм ESPON-2013 та ESPON-2030*

Джерело: складено автором на основі даних [14] та [15]

*Примітка: До переліку країн-партнерів ESPON відносяться Швейцарія, Норвегія, Ісландія та Ліхтенштейн.

в Україні за методологією ESPON, опитувальником ESPON COMPASS [16].

Дослідження ESPON-2030 є тісно пов'язаними із загальною політикою ЄС на аналогічний період та відповідають пріоритетам щодо просторового розвитку, які були визначені СЕМАТ (рис. 3).

Підсумовуючи, можемо виокремити основні підходи ЄС та країн Європи до публічного управління у сфері просторового планування.

По-перше, варто підкреслити важливість відкритої комунікації та діалогу, який має бути присутнім на всіх етапах управління у сфері просторового планування. Через створення уповноваженого та компетентного органу, якому доручено аналізувати наявні проблемні аспекти щодо окремих питань, а також шляхом пошуку спільних рішень у їх вирішенні, відбувається формування публічної політики для сфери в цілому.

По-друге, вкрай важливим етапом оцінювання та реагування на будь-яку проблему чи планування певних кроків розвитку є безперервний процес дослідження. Саме через оцінювання та аналіз наявного стану, незначних та суттєвих змін і передбачення можливих загроз можуть бути прийняті зважені рішення щодо зміни управлінських дій та вибору механізмів публічного управління у сфері просторового планування.

По-третє, ключовими цінностями, які закладаються у документах ЄС щодо просторового планування є людиноцентризм, інклюзивність, раціональне поводження із навколишнім природним середовищем та сталий підхід до управління територіальними ресурсами. Відтак, вважаємо, що саме такі цінності і мають лягати в основу публічної політики та публічного управління у сфері

просторового планування в Україні, зокрема, на місцевому рівні.

Висновки. Отже, узагальнюючи сучасні європейські підходи до публічного управління у сфері просторовим планування, можемо зробити висновок, що питання результативного публічного управління стоїть пріоритетним у ЄС. Саме завдяки якісному публічному управлінню у сфері просторового планування можна реагувати на виклики і загрози, пов'язані з диспропорційним територіальним розвитком, негативними аспектами урбанізації та можливому завданню шкоди довкіллю антропогенним впливом.

Основними документами, які застосовуються у сфері просторового планування у країнах Європи є матеріали, напрацьовані Європейською Конференцією міністрів, відповідальних за просторове та регіональне планування СЕМАТ. Пріоритетні напрямки та цілі просторового планування, які були визначені в межах роботи СЕМАТ частково впроваджуються і в Україні. Посилення впровадження цих документів в Українське законодавство є вкрай важливим зважаючи на отримання райною статусу держави-кандидата на членство у ЄС. Набутий статус тягне за собою дотримання ряду обов'язкових вимог щодо приведення законодавчої бази України у відповідність до норм Європейського Союзу.

Слід підкреслити, що для результативного впровадження будь-якої програми чи політики, важливим етапом її реалізації є спостереження та аналіз, а також безперервні дослідження, які дають можливість вчасно реагувати на виклики і загрози, що пов'язані з впровадженням. Саме для моніторингу управління просторовим плануванням у Європі функціонує Європейська мережа

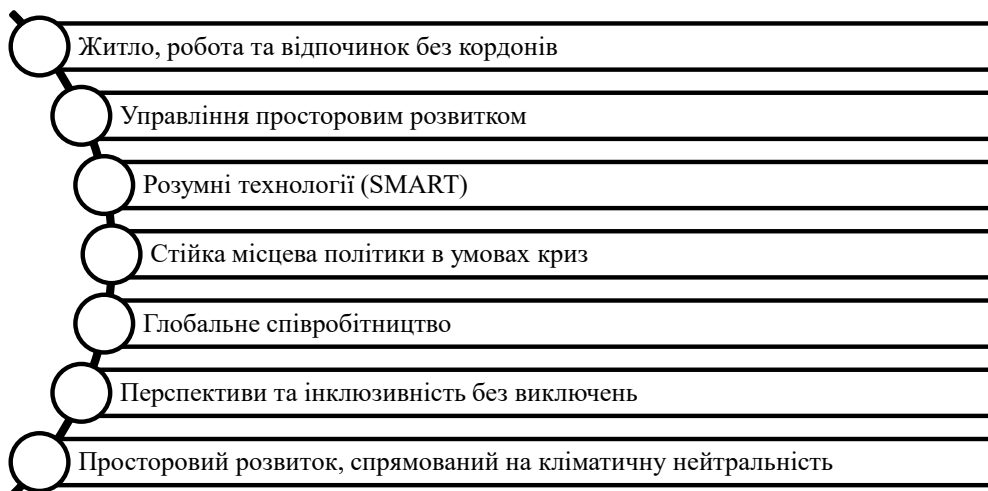

Рис. 3. Напрями досліджень ESPON-2030

Джерело: авторське узагальнення на основі ESPON 2030 Programme [13]

спостереження за просторовим плануванням ESPON (The European Spatial Planning Observation Network).

Зважаючи на активний процес підготовки України до вступу у Європейський Союз, питання впровадження Європейських підходів до публічного

управління у сфері просторового планування є вкрай актуальними. Дослідження публічного управління у сфері просторового планування в Україні, зокрема, через впровадження європейських принципів, цінностей та практик визначається автором як перспективний напрям подальших наукових розвідок.

Список літератури:

1. Україна отримала статус кандидата на членство в ЄС. Урядовий портал: веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-otrimala-status-kandidata-na-chlenstvo-v-yes> (дата звернення: 16.06.2024).
2. Lynn, L. Public Management: Old and New (1st ed.). *Taylor and Francis*. Retrieved. 2006. URL: <https://www.perlego.com/book/1606389/public-management-old-and-new-pdf> (дата звернення: 18.04.2024).
3. Pfifner J. M., Presthus R. Public Administration. *New York: The Ronald Press Co.*, 1960.
4. Опорний конспект лекцій з навчальної дисципліни «Публічне управління»: наук. Розробка / О.Ю. Оболенський, С.О. Борисевич, С.М. Коник. Київ : НАДУ, 2011. 56 с.
5. Van Buuren A., Lewis J. M., Peters B. G. (Eds.). Policy-Making as Designing: The Added Value of Design Thinking for Public Administration and Public Policy. *Policy Press an imprint of Bristol University Press*. 2023. 244 pp.
6. Carolyn J. Hill, Laurence E. Lynn JR. Public management: Thinking and acting in three dimensions. *CQ Press*. 2015. DOI:10.4135/9781483395814
7. Яценко В. О., Короткова Т. М. Просторове планування як інструмент управління розвитком локальних систем розселення в Україні. *Science and Education a New Dimension. Natural and Technical Sciences*. VIII(29), Issue: 238, 2020. URL: <https://seanewdim.com/wp-content/uploads/2021/05/The-spatial-planning-as-instrument-of-management-development-of-the-in-plant-systems-of-settlement-is-in-Ukraine-V.-O.-Yathenko-T.-M.-Korotkova.pdf> (дата звернення: 10.05.2024).
8. Ferlie E., Ongaro E. Section Overview: Governance and Management of Social Policy in Europe. *The Oxford Handbook of Governance and Public Management for Social Policy*. 2023. P. 659–674. URL: <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190916329.013.46> (дата звернення: 15.06.2024).
9. Територіально-просторове планування: базові засади теорії, методології, практики: монографія / А.М. Третяк, В.М. Третяк, Т.М. Прядка; Н.А. Третяк ; за заг. ред. А.М. Третяка. Біла Церква : ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. 142 с.
10. Council of Europe. Conference of Ministers Responsible for Spatial/Regional Planning (CEMAT): вебсайт. URL: http://www.coe.int/t/dgap/localdemocracy/cemat/default_en.asp (дата звернення: 21.06.2024)
11. Регіональний розвиток та просторове планування територій: досвід України та інших держав-членів Ради Європи : збірник нормативно-правових актів і науково-аналітичних матеріалів / В. С. Куйбіда, В. А. Негода, В. В. Толкованов. Київ : Видавництво «Крамар», 2009.
12. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України, документ 3038-VI: офіційний текст. Київ, *Верховна Рада України*. Редакція від 24.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> (дата звернення 10.04.2024).
13. ESPON 2030 Programme. вебсайт. URL: <https://www.espon.eu/espon-2030/espon-2030-programme> (дата звернення 21.06.2024).
14. The ESPON 2013 Programme. вебсайт. URL: <https://www.espon.eu/programme/espon/espon-2013-programme> (дата звернення 10.04.2024).
15. ESPON 2030 Cooperation Programme – Budget. веб-сайт. URL: <https://www.mrrb.bg/en/infrastructure-and-programmes/programmes-for-territorial-cooperation-2021-2027/espon-2030-cooperation-programme/budget/> (дата звернення 10.04.2024р.)
16. Anisimov, O., Smirnova, M., & Dulko, I. Spatial Planning in Ukraine: 2023 Country Profile. *Aalto University School of Engineering*. 2024. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10600560> (дата звернення 21.06.2024).

Markina M.I. EUROPEAN CONTEXT OF PUBLIC MANAGEMENT IN THE FIELD OF SPATIAL PLANNING: ANALYSIS AND PROSPECTS FOR IMPLEMENTATION IN UKRAINE

The article discusses the main approaches of the European Union to public management in the field of spatial planning. The author analyzes the documents regulating the issues of public policy in the field of spatial planning in Europe, in particular, the materials of the European Conference of Ministers responsible for Spatial and Regional Planning CEMAT. The results of implementation of selected CEMAT documents into the current Ukrainian legislation are presented. The importance of effective public management in the field of spatial planning as a means of responding to the challenges and threats associated with disproportionate

territorial development, negative aspects of urbanization and anthropogenic impact on the environment is substantiated. The expediency of monitoring and analysis for the effective implementation of programs and policies in the field of spatial planning is emphasized. In particular, the article characterizes the role of the European Spatial Planning Observation Network (ESPON). A comparison of the funding received for the completed ESPON-2013 program and the current ESPON-2030 program is made, on the basis of which a high assessment of the relevance of research within ESPON, which is aimed, in particular, at public management in the field of spatial planning, is substantiated. In addition, the article presents the main research areas of ESPON-2030, where the leading positions are occupied by the areas related to spatial planning management. The author substantiates the relevance of introducing European approaches to public management of spatial planning in connection with Ukraine's preparation for accession to the European Union. The author highlights the importance of open communication and dialogue at all stages of governance, a continuous research process to assess and respond to problems, as well as key EU values such as human-centeredness, inclusiveness, rational use of natural resources, a reasonable attitude to the environment, and a sustainable approach to territorial resource management. The author recommends that these values should be the basis for public policy and spatial planning management in Ukraine, especially at the local level.

Key words: *public management, mechanisms of public management, spatial planning, spatial development, urban planning, European Union, territorial community, sustainable development.*